

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 29.12.1966, sp. zn. 5 Cz 144/66, ECLI:CZ:NS:1966:5.CZ.144.1966.1

Číslo: 44/1967

Právní věta: Posudek znalců-psychiatrů v řízení o zbavení způsobilosti k právním úkonům nenahrazuje nedostatek skutkových zjištění. Úplná a spolehlivá zjištění o osobních poměrech osoby, jež má být zbavena způsobilosti k právním úkonům, umožní znalcům-psychiatrům, aby konfrontovali výsledky svého odborného vyšetření s ostatními poznatky a aby na základě této konfrontace bezpečně usoudili, do jaké míry projevy duševní choroby vyžaduje zbavení, příp. omezení způsobilosti k právním úkonům.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 29.12.1966

Spisová značka: 5 Cz 144/66

Číslo rozhodnutí: 44

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Způsobilost k právním úkonům

Předpisy: 99/1963 Sb. § 191 40/1964 Sb. § 10

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 44/1967 sb. rozh.

Posudek znalců-psychiatrů v řízení o zbavení způsobilosti k právním úkonům nenahrazuje nedostatek skutkových zjištění.

Úplná a spolehlivá zjištění o osobních poměrech osoby, jež má být zbavena způsobilosti k právním úkonům, umožní znalcům-psychiatrům, aby konfrontovali výsledky svého odborného vyšetření s ostatními poznatky a aby na základě této konfrontace bezpečně usoudili, do jaké míry projevy duševní choroby vyžaduje zbavení, příp. omezení způsobilosti k právním úkonům.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 12. 1966, [5 Cz 144/66](#).)

Okresní soud ve Vsetíně zbavil Z. D. způsobilosti k právním úkonům a uložil mu povinnost k zaplacení nákladů řízení 208 Kčs psychiatrické léčebně v K. K odůvodnění svého rozsudku uvedl zejména, že podle nálezu znalců-psychiatrů byly u Z. D. zjištěny výrazné příznaky chronické paranoidní schizofrenie, projevující se poruchou logiky myšlení, paranoidními percepce a tvorbou

úporných bludů zaměřených vůči okolí a že podle názoru znalců-psychiatrů se zdravotní stav Z. D. zhoršuje v souvislosti s postupujícím seniem, provázeným úpadkem psychických funkcí. Znalci-psychiatri se vyjádřili v tom smyslu, že duševní choroba brání Z. D. v obstarávání jeho záležitostí a činí jej nezpůsobilým ke všem právním úkonům.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem, že rozsudkem okresního soudu ve Vsetíně, který nabyl právní moci, byl porušen zákon a tento rozsudek zrušil.

Z odůvodnění:

Zbavení způsobilosti k právním úkonům je opatřením, jehož cílem je především poskytnutí ochrany osobám, které pro duševní poruchu nikoli přechodného rázu nejsou vůbec schopny činit právní úkony; současně je i opatřením k ochraně zájmů společnosti. Ve svých důsledcích představuje jeden z nejvýznamnějších zásahů do sféry osobních a majetkových práv občana. To vyžaduje, aby rozhodnutí soudu o zbavení způsobilosti k právním úkonům byla vždy opřena o úplné a spolehlivé zjištění skutečného stavu věci; požadavek důsledného zjišťování objektivní pravdy, jež je jednou z hlavních zásad občanského soudního řízení, plyne zvláště výrazně již z celkového pojetí předpisů o řízení o způsobilosti k právním úkonům (§ 186 a násl. o. s. ř.).

V rozporu s touto zásadou je postup soudu prvního stupně, který se spokojil jenom s posudky znalců-psychiatrů, které ani nevyslechl (srov. § 187 odst. 3 o. s. ř.), o zdravotním stavu Z. D.; v odůvodnění rozsudku soud prvního stupně uvádí, že v jednání vyslechl Z. D., avšak z obsahu spisu (jmenovitě z obsahu protokolů o jednání) není vůbec zřejmé, že byl podobný výslech proveden. Takové kusé dokazování nepřineslo všechna zjištění, jež byla potřebná k úvaze o tom, zda zájem Z. D. a zájem společnosti vyžadují, aby byl jmenovaný zbaven způsobilosti k právním úkonům.

Úkolem okresního soudu ve Vsetíně bylo, aby vhodnými důkazy – zejména podrobnou zprávou orgánů MěstNV, výslechem sourozenců Z. D. a výslechem osob, které Z. D. dobře znají – zkoumal celkové osobní poměry Z. D. Tak by byl zjistil, jak si Z. D. počíná při obstarávání své domácnosti a při hospodaření s nemovitostí, jak hospodáří s finančními prostředky, jak se projevuje ve styku se svými příbuznými i ostatními občany atp. Bez znalosti těchto okolností a bez jejich souhrnného zhodnocení nemohl okresní soud ve Vsetíně dospět ke zcela odpovědnému závěru o tom, že v zájmu ochrany osobních a majetkových práv Z. D. a v širším společenském zájmu se jeví být nutným zbavení Z. D. způsobilosti k právním úkonům.

Nedostatek skutkových zjištění nenahrazuje pochopitelně posudek znalců-psychiatrů; přitom by znalcům-psychiatri usnadnilo podání posudku a posudek by nabyl na přesvědčivosti, kdyby i jejich odborné závěry byly opřeny o úplná a spolehlivá zjištění o celkových osobních poměrech Z. D. Taková zjištění by umožnila znalcům-psychiatri, aby konfrontovali výsledky svého odborného vyšetření s ostatními poznatky o osobě Z. D., a aby na základě této konfrontace bezpečně usoudili, do jaké míry projevy duševní choroby vyžadují zbavení (popř. omezení) způsobilosti Z. D. k právním úkonům.

Z uvedených důvodů vyplývá, že okresní soud ve Vsetíně porušil zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1, § 132 o. s. ř. ve spojení s ustanovením § 10 o. z.; proto bylo vyhověno stížnosti pro porušení zákona.

V zájmu úplnosti je na místě ještě zdůraznit, že ve shodě se zákonem není také další výrok rozsudku soudu prvního stupně. Výrok o povinnosti Z. D. k zaplacení nákladů řízení 208 Kčs psychiatrické léčebně v K. odporuje ustanovení § 191 odst. 1 o. s. ř., podle něhož může být za určitých podmínek ukládána tomu, o jehož způsobilost k právním úkonům v řízení šlo, povinnost k náhradě nákladů

řízení, nikoli povinnost k placení nákladů řízení (náklady řízení platí stát).